

2. Швидке відновлення дієздатності банківської системи, що відкриє доступ підприємств до кредитних ресурсів, необхідних для відновлення обсягів виробництва продукції.

3. Державна підтримка харчової промисловості. Вона має полягати як у інституційному забезпеченні розвитку галузі (наприклад, пільгові податкові ставки, прискорена амортизація основних засобів 3 групи), так і в прямому фінансуванні через механізм пільгових кредитів або трансфертів. Але слід зазначити, що такі видатки мають носити суто капітальний характер, що дозволить покращити фінансові показники галузі (оновлення матеріально-технічної та технології бази дозволить наростити обсяги виробництва і зменшити собівартість продукції, збільшивши прибуток) та уникнути зростання інфляції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюкенен Дж. М. Суспільні фінанси і суспільний вибір: Два протилежні бачення держави : монографія / Бюкенен Дж. М., Масграйв Р. А. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 175 с.

2. Лисько В. В. Реформування харчової промисловості України / В. В. Лиськов // Вісник аграрної науки. – 1999. – № 7. – С. 7 – 9.

3. Орпаций М. К. Актуальні дослідження регіональних проблем розвитку харчової промисловості України / М. К. Орпаций // Економіка АПК. – 1999. – № 12. – С. 25 – 32.

4. Осипов П. В. Интегральный производственный потенциал пищевой промышленности / П. В. Осипов. – Одесса : Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины, 2004. – 289 с.

5. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

6. Сичевський М. П. Удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку харчової промисловості України / М. П. Сичевський. – К. : Науковий світ, 2004. – 374 с.

7. Сайт Міністерства Аграрної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minagro.kiev.ua

8. Фінансовий менеджмент: підручн. / Под редакцією А. М. Поддєрьогіна. – К. : КНЕУ, 2005. – 536 с.

9. Country responses to the food security crisis : Nature and preliminary implications of the policies pursued. – FAO, Rome, December 2008 // www.fao.org

УДК 338.43:635.1/8

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ ЯК ПОХІДНА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

СКУПСЬКИЙ Р. М., ВОЛОСЮК М. В.

УДК 338.43:635.1/8

Скупський Р. М., Волосяк М. В. Конкурентоспроможність аграрного сектора економіки як похідна інноваційного розвитку

У публікації розглянуті теоретичні та методологічні положення щодо обґрунтування сутності конкурентних переваг і конкурентоспроможності національного АПК на засадах інноваційного розвитку. Розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення конкурентних можливостей аграрного сектора економіки з урахуванням сучасних тенденцій.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інновації, конкурентні переваги, конкурентоспроможність, аграрний сектор, агропромислове виробництво, інноваційний потенціал.

Рис.: 1. **Бібл.:** 15.

Скупський Руслан Миколайович – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економічної теорії, Національний університет кораблебудування ім. Адмірала Макарова (пр. Героїв Сталінграда, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: skuruslan@gmail.com

Волосяк Марина Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економічної теорії, Національний університет кораблебудування ім. Адмірала Макарова (пр. Героїв Сталінграда, 9, Миколаїв, 54025, Україна)

E-mail: relax@trion.mk.ua

УДК 338.43:635.1/8

Скупский Р. М., Волосяк М. В. Конкурентоспособность аграрного сектора экономики как производная инновационного развития

В публикации рассмотрены теоретические и методологические положения обоснования сущности конкурентных преимуществ и конкурентоспособности национального АПК в контексте инновационного развития. Разработаны практические рекомендации относительно усовершенствования конкурентных возможностей аграрного сектора экономики с учетом современных тенденций.

Ключевые слова: инновационное развитие, инновации, конкурентные преимущества, конкурентоспособность, аграрный сектор, агропромышленное производство, инновационный потенциал.

Рис.: 1. **Библ.:** 15.

Скупский Руслан Николаевич – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономической теории, Национальный университет кораблестроения им. Адмирала Макарова (пр. Героев Сталинграда, 9, Николаев, 54025, Украина)

E-mail: skuruslan@gmail.com

Волосяк Марина Валериевна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономической теории, Национальный университет кораблестроения им. Адмирала Макарова (пр. Героев Сталинграда, 9, Николаев, 54025, Украина)

E-mail: relax@trion.mk.ua

UDC 338.43:635.1/8

Skupskiy R. N., Volosyuk M. V. Competitiveness of the Agricultural Sector as the Product of Innovative Development

In the publication the considered theoretical and methodological positions of the justification of essence of competitive advantages and competitiveness of national agrarian and industrial complex in a context of innovative development. Practical recommendations concerning improvement of competitive possibilities of agrarian sector of economy taking into account modern lines are developed.

Key words: innovative development, innovations, competitive advantages, competitiveness, agrarian sector, agro industrial production, innovative potential.

Fig.: 1. **Bibl.:** 15.

Skupskiy Ruslan N. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economic Theory, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (pr. Geroyiv Stalingrada, 9, Nikolaev, 54025, Ukraine)

E-mail: skuruslan@gmail.com

Volosyuk Marina V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economic Theory, Admiral Makarov National University of Shipbuilding (pr. Geroyiv Stalingrada, 9, Nikolaev, 54025, Ukraine)

E-mail: relax@trion.mk.ua

Сучасні процеси глобалізації суспільного виробництва в агропродовольчій сфері вимагають від держави якомога активнішого входження у світовий економічний простір, базисом якого виступає формування конкурентного ринкового середовища. Конкуренція розкриває потенціал суб'єктів аграрного ринку й виконує важливу функцію постійного рушія розвитку агропромислового виробництва.

Досвід країн з розвинутою ринковою економікою свідчить про неможливість стабільного функціонування конкурентного середовища без активного втручання держави, яка за допомогою різних інструментів регулює всі економічні, політичні та суспільні процеси, що відбуваються на її території. Відповідно до Закону України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» від 18.10.2005 № 2982-IV пріоритетною метою державної аграрної політики є «перетворення аграрного сектора на високоефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому та зовнішньому ринках сектор економіки держави» [2]. А тому проблема підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора є необхідною передумовою сталого розвитку економіки України.

Успіх формування конкурентного ринкового середовища залежить від багатьох факторів, серед яких особливу роль відіграє активізація інноваційної діяльності, тобто впровадження науково-технічних, соціально-економічних та управлінських нововведень. Означене актуалізується загостренням міжнародної конкурентної боротьби за ринок збуту агропромислової продукції та у зв'язку зі вступом України до СОТ.

Теоретичні та практичні аспекти інноваційного розвитку аграрного сектора економіки та формування його конкурентоспроможності в цілому знайшли відображення у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких А. Г. Бабенко, М. Бутко, С. А. Володін, С. М. Ілляшенко, С. М. Кваша, О. В. Крисальний, М. Й. Малік, С. О. Осадчий, П. Т. Саблук, В. Г. Чабан, І. І. Червен, О. О. Школьний та інші. Однак проблеми інноваційного розвитку агропродовольчої сфери потребують подальшого дослідження. На наш погляд, потрібно звернути увагу на інноваційний потенціал як елемент забезпечення конкурентоспроможності та конкурентних переваг національного АПК на мікро-, мезо- та макрорівнях.

Традиційно під конкурентоспроможністю розуміють можливість суб'єкта господарювання діяти в умовах ринкових відносин і отримувати при цьому стабільний прибуток, достатній для мотивації працівників, підвищення якості продукції та науково-технічного вдосконалення виробництва.

Досліджуючи конкурентоспроможність, Р. А. Фатхутдінов визначив її як властивість об'єкта, що характеризується ступенем реального чи потенційного задоволення ним конкретної потреби у порівнянні з аналогічними об'єктами, представленими на даному ринку. Конкурентоспроможність визначає здатність витримувати конкуренцію у порівнянні з аналогічними об'єктами на даному ринку [12]. Піддубна А. І. розглядає конкурентоспроможність як потенційну або реалізовану здатність економічного суб'єкта до функціонування у зовнішньому середовищі, яка ґрунтується на конкурентних перевагах і відображає його позицію відносно конкурентів [8].

Інноваційна спроможність та технологічна готовність є невід'ємними складовими конкурентоспроможності національної економіки, яка визначається як набір інституцій, політик і факторів, що визначають рівень продуктивності економіки. Україна представлена у декількох доповідях та індексах, які оцінюють технологічну та інноваційну конкурентоспроможність країн і здійснюють їх рейтингування. Серед них Глобальний індекс конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму у Давосі, Індекс економіки знань Інституту Світового банку та Загальний інноваційний індекс Європейського інноваційного табло (ЗІІ), що оцінюється компанією Euro INNO за підтримки Єврокомісії.

Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) є на сьогодні найбільш комплексним вимірювачем конкурентоспроможності країн, що узагальнює експертні оцінки більш ніж 1300 незалежних експертів з різних країн і сфер діяльності та дані офіційної статистики країн. ГІК формується на основі розрахунку 12 підіндексів, згрупованих у три групи залежно від домінування факторів розвитку країн: базові умови розвитку, факторикатализатори або підвищувачі ефективності та фактори інновацій та розвитку.

За даними останнього звіту Всесвітнього економічного Форуму про глобальну конкурентоспроможність 2010 – 2011 рр., Україна посіла лише 89-е місце серед 133 країн (рис. 1). Рейтинг України за підіндексом «інновації» у 2010 – 2011 рр. знизився до 63-го місця проти 62-го у 2009 – 2010 рр. На зниження цього рейтингу вплинуло погіршення його складових, зокрема: інноваційна спроможність (37-е місце проти 32-го), якість науково-дослідних інститутів (68-е місце проти 56-го), взаємозв'язки університетів з промисловістю у сфері досліджень і розвитку (72-е місце проти 64-го), державні закупівлі новітніх технологій і продукції (112-е місце проти 85-го).

З огляду на світовий досвід, конкуренції властиві такі етапи розвитку: 1-й – конкурентні переваги забезпечуються за рахунок значного надлишку базових ресурсів (природних, некваліфікованої й напівкваліфікованої робочої сили та ін.); 2-й – конкурентні переваги забезпечуються за рахунок значних інвестицій; 3-й – головну роль у конкуренції відіграють інновації.

Нині в розвинених країнах конкуренція вже давно увійшла в інноваційний етап розвитку в усіх галузях, у тому числі й аграрному секторі. Безперечно, в аграрному секторі велике значення мають базові ресурси (земля, природно-кліматичні умови і т. д.). Але конкурентні переваги, побудовані тільки на базових факторах, нестійкі. Тому в аграрному секторі розвинені країни використовують, перш за все, інновації, тоді як Україна вже декілька років з перемінним успіхом переходить від стадії розвитку, керованої базовими факторами (дешева сировина та некваліфікована робоча сила) до стадії, керованої ефективністю (ефективність ринків та інституцій, захищеність власності тощо).

Характерною ознакою сучасного аграрного сектора є згортання інноваційних процесів і слабка сприйнятливості до науково-технічних досягнень. Внаслідок не

виваженої стратегії реорганізації сільськогосподарського виробництва в державі по суті немає цивілізованого агропродовольчого ринку, відсутні основні конкурентні рушії, зокрема: входження на ринок нових учасників; поява субститутів; ринкова влада покупців і постачальників; суперництво між діючими конкурентами тощо [11].

ку продукції без істотного збільшення витрат основних ресурсів.

Вітчизняні фахівці розглядають конкурентні переваги як сукупність відносин, що є предметом регулювання за допомогою комплексу правових норм [1; 13]. На думку М. Портера, конкурентні переваги проявля-

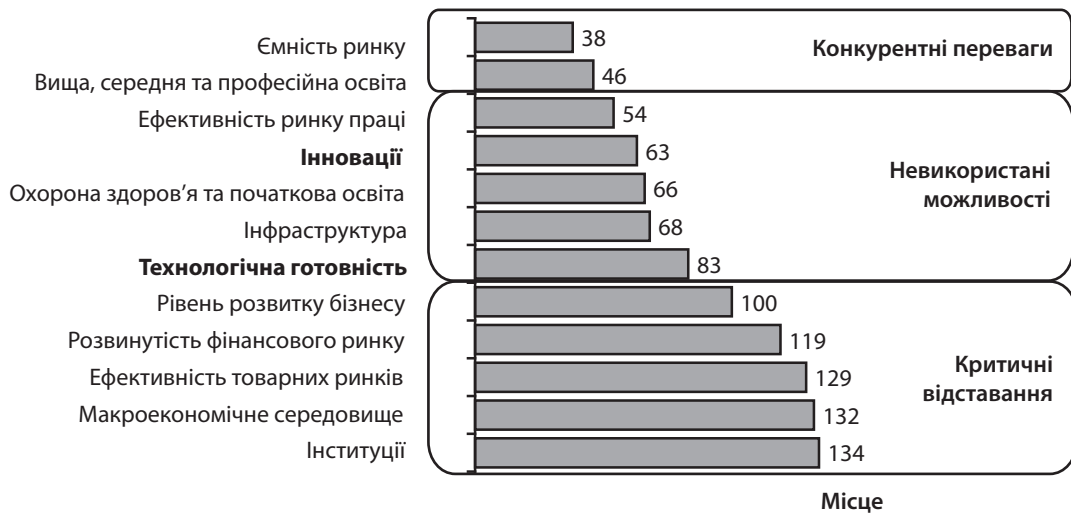

Рис. 1. Рейтинги України за складовими Глобального індексу конкурентоспроможності у 2010 – 2011 рр.

Ключем до підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора є інтенсифікація інноваційної активності аграрних підприємств. За допомогою інновацій більшість країн не тільки долають спад в економіці, але й забезпечують її структурну перебудову і насичують ринок різноманітною конкурентоспроможною продукцією. Створення, впровадження і широке розповсюдження нових товарів, послуг, технологічних процесів стають ключовими факторами росту, обсягів виробництва, зайнятості, інвестицій, зовнішньоторговельного обороту, поліпшення якості продукції, економії трудових і матеріальних витрат, удосконалення організації виробництва й підвищення його ефективності.

Водночас, як слушно зауважує С. Ілляшенко, практика свідчить, інноваційна діяльність може бути успішною за умови узгодженості ринкового потенціалу як здатності сприймати інновації конкретного типу та інноваційного потенціалу як можливості втілення досягнень науки й техніки в конкретні товари, здатні задовольняти споживчий попит. Отже, одним із найважливіших показників, що характеризують економічний розвиток підприємства, є достатній рівень його інноваційного потенціалу, що пояснюється такими основними причинами:

- ✦ *по-перше*, виробнича функція змінюється в результаті загальної зміни розмірів капіталу, що використовують у виробництві продукції за рахунок збільшення розмірів основних засобів, що мають більшу наукоємність і пов'язану з нею велику капіталоємність;
- ✦ *по-друге*, виробнича функція змінюється в результаті впровадження нових технологій, матеріалів, видів продукції, що випускається, які дають можливість збільшити розміри випус-

ються або в більш низьких, ніж у конкурента витратах, або в спроможності вимірювати й контролювати додаткову вартість, яка перевищує додаткові витрати від диференціації [10].

Конкурентні переваги є концентрованим проявом переваги над конкурентами в економічній, технічній, організаційній сферах діяльності підприємства, які можна виміряти економічними показниками (додатковий прибуток, більш висока рентабельність, ринкова частка, обсяг, продаж) [5].

Досягнення конкурентних переваг забезпечується в результаті систематичного моніторингу спрямованості впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на конкурентоспроможність підприємства. Конкурентні переваги підприємства за джерелами їх виникнення можна поділити на внутрішні й зовнішні. Внутрішні — це характеристики внутрішніх аспектів діяльності підприємства (рівень затрат, продуктивність праці, організація процесів, система менеджменту тощо), які перевищують аналогічні характеристики пріоритетних конкурентів.

Зовнішні конкурентні переваги – це ті, які базуються на спроможності підприємства створити більш значимі цінності для споживачів його продукції, що створює можливості більш повного задоволення їхніх потреб, зменшення витрат чи підвищення ефективності їх діяльності. Зрозуміло, що базисом загальної конкурентної переваги підприємства є переваги внутрішні, однак це всього лише потенціал досягнення підприємства своїх конкурентних позицій.

Саме зовнішні конкурентні переваги, з одного боку, орієнтують підприємство на розвиток та використання тих чи інших внутрішніх переваг, а з другого – забезпечують йому стійкі конкурентні позиції, оскільки орієнтують на цілеспрямоване задоволення потреб конкретної групи споживачів.

Так, на думку В. В. Писаренка та В. І. Даниленка [9], Україна має кілька основних конкурентних переваг щодо розвитку експорту аграрної продукції: сприятливі агрокліматичні умови, багаті сільськогосподарські ресурси, відкриття нових ринків країн – членів СОТ для вітчизняних виробників і прискорення процесу надходження інвестицій, збільшення доступу на український ринок постачальників матеріально-технічних ресурсів тощо.

Проте існують певні перешкоди, які обмежують вихід української сільськогосподарської продукції, зокрема овочевої, на зовнішні ринки: неузгодженість стандартів якості продукції, які існують в Україні, з міжнародними стандартами; відсутність якісної тари та збільшення витрат на транспортування; недосконалість механізму повернення ПДВ; відсутність системи забезпечення сировиною та висока залежність від кліматичного фактора; відсутність оптової ринкової інфраструктури, яка б сприяла створенню й розширенню експортних ринків.

Погоджуючись із О. О. Школьнім щодо трактування конкурентоспроможності аграрних підприємств як здатності останніх підтримувати та розширювати ринкову частку на національному та міжнародному ринках, за рахунок застосування інноваційного менеджменту, ефективного використання наявних ресурсів, масштабів виробництва, а також його диверсифікації [15], І. І. Червен виділяє основні фактори впливу на конкурентоспроможність суб'єкта агропромислового виробництва, до переліку яких відносить робочі процеси, менеджмент якості, стратегію підприємств, закупівельні ціни, диспаритет цін тощо [1].

Серед даних факторів потужний вплив на конкурентоспроможність підприємств АПК має державна економічна політика держави, складовими якої є: 1) амортизаційна політика (як механізм нагромадження капіталу для розширення та оновлення виробництва); 2) інвестиційна (через регулювання капіталовкладень на структурну перебудову, технічне оновлення та модернізацію); 3) науково-технічна та інноваційна політики; 4) фіскальна (як механізм оподаткування підприємств, через реалізацію соціальної та регулюючої функцій); 5) зовнішньоекономічна (цілями якої є реалізація конкурентних переваг країни на зовнішньому ринку, підвищення конкурентоспроможності економіки на основі структурної перебудови та модернізації виробництва, розширення експортного потенціалу країни); 6) цінова політика (через механізм ціноутворення). З огляду на останню складову державного стимулювання розвитку агропромислового виробництва, зокрема в рослинництві, варто здійснювати регулювання цін та ціноутворення з використанням принципів економічного обґрунтування та раціонального співвідношення закупівельних цін на різні види сільськогосподарської продукції тощо [6].

Україна, за деякими оцінками експертів, може забезпечити потреби населення у продуктах харчування, задіявши не більше 20% потенціалу аграрного сектора, за іншими – за відповідного наукового та ресурсного потенціалу – здатна виробляти продовольства на 145 –

150 млн осіб [7]. Вищезазначене доводить, що аграрний сектор національної економіки потенційно конкурентоспроможний. Однак використання цього потенціалу залишається неефективним.

А тому ми погоджуємося з В. Г. Чабан у контексті того, що для збільшення конкурентних можливостей українського агропромислового виробництва необхідно: 1) розробити програму створення галузевих зон із виробництва найперспективніших видів продукції, яка має конкурентні переваги на світовому ринку; 2) використовувати стратегічні технології й нові форми господарювання (агропромислові кластери, застосування інноваційного маркетингу й менеджменту тощо); 3) створити сучасну інфраструктуру продовольчої ринку; 4) подолати низький рівень комерціалізації результатів наукових досліджень, невдалу інтеграцію науки й виробництва [14]; 5) поліпшувати якість виробленої агропродовольчої продукції та процес упровадження міжнародних стандартів якості (ISO та HACCP); 6) налагодити вітчизняне виробництво вітчизняної сільськогосподарської техніки для вирощування комплексу сільськогосподарських культур; 7) розширювати обсяги зберігання та переробки агропродовольчої продукції безпосередньо на місцях її вирощування; 8) розвивати ринкову й соціальну інфраструктуру в сільській місцевості, використовуючи дієві стратегії розвитку.

ВИСНОВКИ

Проведений науковий пошук дає можливість стверджувати, що реалізація стратегії зростання конкурентоспроможності агропромислової продукції має здійснюватися на основі: 1) інтенсифікації інноваційної активності аграрних підприємств; 2) урахування динаміки ринкового попиту на внутрішньому та зовнішньому ринках; 3) створення галузей, які спеціалізуються на виробництві одного або декількох видів продукції; 4) концентрації ресурсів у районах, які мають найсприятливіші умови для розв'язання стратегічних завдань.

Для підтримання певного рівня інноваційності підприємства потрібне постійне зростання ресурсного потенціалу, і як складової – інноваційного потенціалу, причому його розміри мають бути відповідними для забезпечення економічного зростання соціально-економічної системи. У зв'язку з цим виникає необхідність розгортання національної інноваційної системи, впровадження механізму надійного забезпечення аграрного сектора науковими розробками й новітніми технологіями. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Забезпечення конкурентоспроможності і економічного зростання в регіональному АПК / ред. І. І. Червена, Л. А. Євчук. – Миколаїв : МДАУ, 2005. – 440 с.
2. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 р» 18.10.2005 № 2982-IV.
3. Інноваційна спроможність та технологічна готовність української економіки у міжнародних порівняннях [Електронний ресурс]: за даними УкрІНТЕІ / Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України. – Режим доступу: http://www.uinpei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=432

4. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я. А. Жаліло та ін.; Національний ін-т стратегічних досліджень. – К.: Знання України, 2005. – 388 с.

5. Кундеус О. М. Формування конкурентних переваг суб'єктів аграрної економіки під впливом інноваційних кластерів / О. М. Кундеус // Інноваційна економіка. – 2010. – № 1. – С. 3 – 9.

6. Мацибора В. І. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / В. І. Мацибора, В. К. Збарський, Т. В. Мацибора. – К.: Каравела, 2008. – 312 с.

7. Могильний О. М. Регулювання аграрної сфери / О. М. Могильний. – Ужгород: ІВА, 2005. – 400 с.

8. Піддубна А. І. Розвиток управління міжнародною конкуренцією підприємства на основі системного та стратегічного підходів: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01/ Анна Іванівна Піддубна. – Харківський національний економічний університет. – Х., 2006. – 20 с.

9. Писаренко В. В. Розвиток експорту плодоовочевої консервної продукції з України / В. В. Писаренко, В. І. Даниленко // Економіка АПК. – № 12. – С. 118 – 121.

10. Портер М. Е. Стратегія конкуренції: Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / М. Е. Портер; пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 390 с.

11. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: Монографія / За заг. ред. д-ра економ. наук, проф. С. М. Ілляшенка. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 582 с.

12. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р. А. Фатхутдинов. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 640 с.

13. Фатхутдинов Р. А. Управление конкурентоспособностью организации: учеб. пособие / Р. А. Фатхутдинов. – М.: Эксмо, 2004. – 544 с.

14. Чабан В. Г. Інновації як умова підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора / В. Г. Чабан // Економіка АПК. – 2006. – № 7. – С. 68 – 72.

15. Школьний О. О. Формування механізмів управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора наук з екон. та управління підприємствами: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами / О. О. Школьний. – Миколаїв, 2008. – 40 с.

УДК 338.439

ПРОБЛЕМИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ПРОЦЕСУ ПЕРЕРОБКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ЧАСОВНИКОВА Ю. С., ОСТАПЕНКО І. І.

УДК 338.439

Часовникова Ю. С., Остапенко І. І. Проблеми документування процесу переробки на підприємствах харчової промисловості

Розглянуто сучасний стан переробних підприємств у харчовій промисловості України. Охарактеризовано основні проблеми, що виникають при документуванні операцій з переробки. Запропоновано вдосконалення документального оформлення переробної діяльності.

Ключові слова: процес переробки, давальницька сировина, документування, харчова промисловість.

Табл.: 1. **Бібл.:** 4.

Часовникова Юлія Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра бухгалтерського обліку, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: juli_vip@mail.ru

Остапенко Ірина Іванівна – магістрант, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: ostapenko_irisha@mail.ru

УДК 338.439

UDC 338.439

Часовникова Ю. С., Остапенко И. И. Проблемы документирования процесса переработки на предприятиях пищевой промышленности

Рассмотрено современное положение перерабатывающих предприятий в пищевой промышленности Украины. Охарактеризованы основные проблемы, которые возникают при документировании операций по переработке. Предложено усовершенствование документального оформления перерабатывающей деятельности.

Ключевые слова: процесс переработки, давальческое сырье, документирования, пищевая промышленность.

Табл.: 1. **Библ.:** 4.

Часовникова Юлия Сергеевна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра бухгалтерского учета, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: juli_vip@mail.ru

Остапенко Ирина Ивановна – магистрант, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: ostapenko_irisha@mail.ru

Chasovnikova Y. S., Ostapenko I. I. Documentation Problems of Processing in Food Industry

The current position of the processing enterprises in the food industry of Ukraine is discussed. It is described the main problems in documenting processing operations. The improved documentation of processing activities is proposed.

Key words: processing, tolling, documentation, food industry

Tabl.: 1. **Bibl.:** 4.

Chasovnikova Yuliya S. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Accounting, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: juli_vip@mail.ru

Ostapenko Irina I. – Graduate Student, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: ostapenko_irisha@mail.ru